

DATUM
2016-06-10
ERT DATUM
2016-03-09

DIARIENR
2016/62-4
ER BETECKNING
Ku2016/00088/D

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5)

Demokratiutredningen presenterar många förslag, uppslag och idéer som kan öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin och stärka individens möjligheter till delaktighet i det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen. Statskontoret avgränsar sitt svar till att ha synpunkter på följande förslag:

- Statskontoret *kommenterar men tar inte ställning till* förslaget att tillsätta en ny maktutredning.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget att genomföra en översyn av partistödet och ledamotsstödet.
- Statskontoret *ställer sig positiv till* förslaget att underlätta villkoren för de förtroendevalda i kommun- och landstingspolitiken.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget att underlätta insamlingen av underskrifter vid folkinitiativ.

En ny maktutredning

Statskontoret har inga principiella invändningar mot förslaget att sammanställa kunskap om hur pågående samhällsförändringar kan påverka maktrelationerna i samhället på sikt. Vi noterar emellertid att utredningen enligt förslaget ska hållas samman av en kommitté men genomförs som ett mer omfattande forskningsuppdrag, med anslag att fördela medel för olika forskarrapporter. Utredningen ska dessutom vara befriad från att presentera konkreta förslag. Den typ av kunskapsunderlag som maktutredningen föreslås resultera i framställs dock redan i dag inom ramen för bland annat den statsvetenskapliga forskningen. Statskontoret anser därför att de konkreta behoven av att tillsätta en ny utredning bättre behöver klargöras. Vi saknar även en utförligare diskussion om vad en eventuell ny maktutredning ska leda till och hur resultaten kan komma till användning i framtiden.

Översyn av partistödet och ledamotsstödet

Statskontoret tillstyrker demokratiutredningens förslag att genomföra en översyn av partistödet och ledamotsstödet. Utredningens undersökning visar att partistöden ibland används på ett sätt som inte är förenligt med dess syfte. En betydande andel av partiorganisationerna sänder till exempel vidare det kommunala partistödet till nationell nivå, trots de lagändringar som genomfördes 2014 för att stävja detta. I förlängningen kan detta vara en utmaning för den

lokala demokratin. Ett annat problem som lyfts fram är att flera partier använder ledamotsstödet för annan verksamhet än sådant som är direkt kopplat till riksdagsarbetet, trots att stödet är avsett att bistå ledamöternas arbete i riksdagen. Statskontoret instämmer därför i utredningens bedömning att det finns skäl att se över hur de olika formerna av partistöd och ledamotsstöd används, och om det finns skäl att göra förändringar eller förtydligande i gällande regelverk.

Underlätta villkoren för de förtroendevalda

Statskontoret ställer sig positiv till demokratiutredningens förslag att underlätta villkoren för de förtroendevalda i kommun- och landstingspolitiken. Förtroendevaldas funktion och roller är i dag inte reglerad i kommunallagen. Ett förtydligande kring vad som gäller vid föräldraledighet, sjukskrivning och flytt från kommunen leder till förutsebarhet för de som har ett förtroendeuppdrag och skapar därmed förutsättningar för att medborgarna ska kunna engagera sig.

Förslag om folkinitiativet

Statskontoret tillstyrker demokratiutredningens förslag om att underlätta insamlingen av underskrifter vid folkinitiativ. Enligt utredningen finns det en rad problem förknippade med valideringsprocessen för att kontrollera namnunderskrifter vid folkinitiativ. Processen är administrativt krävande för kommunerna och landstingen, vilket har medfört att det har blivit svårare att möta kraven på en rättssäker och tillförlitlig process. Utredningen föreslår därför att det inte ska vara nödvändigt för initiativtagare att uppvisa egenhändiga namnteckningar och att det ska vara möjligt att samla in underskrifter via internet.

Under förutsättning att en tillförlitlig och säker metod för undertecknande över internet kan garanteras ser Statskontoret flera fördelar med utredningens förslag. Elektronisk underskrift kan förenkla i flera avseenden, det går bland annat snabbare och tar mindre resurser i anspråk. Vi vill dock understryka vikten av att ta hänsyn till de grupper som inte kan eller har möjlighet att hantera digitala kanaler. Statskontoret delar därför utredningens bedömning att insamling av underskrifter även i fortsättningen också bör kunna ske i pappersform.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Charlotte Despres, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Charlotte Despres